

SK

SK

SK

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 8.4.2011
KOM(2011) 186 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Priebežné hodnotenie spoločného programu Eurostars

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Priebežné hodnotenie spoločného programu Eurostars

1. KONTEXT

Cieľ spoločného programu Eurostars je podporiť malé a stredné podniky (MSP), ktoré vykonávajú výskum a vývoj, spolufinancovaním ich trhovo orientovaných výskumných projektov a poskytnutím potrebného právneho a organizačného rámca. Tento program je založený na rozsiahlej európskej spolupráci medzi členskými štátmi v aplikovanom výskume a inováciách v akejkoľvek oblasti technológií a priemyslu. Zapojili sa doň všetky¹ členské štáty EÚ a 6 krajín pridružených k siedmemu rámcovému programu² v rámci iniciatívy Eureka, čo je európska medzivládna organizácia poverená vykonávať podporné činnosti v oblasti výskumu a vývoja v rozvinutej fáze pripravenosti na obchodné využitie na trhu³.

Rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady z 9. júla 2008 sa Európska únia rozhodla podieľať sa na financovaní programu Eurostars⁴ s príspevkom vo výške až 100 miliónov EUR v období rokov 2008 až 2013⁵, čo zodpovedá najviac jednej tretine skutočných príspevkov členských štátov a ostatných zúčastnených krajín. Sekretariát iniciatívy Eureka zodpovedá za plnenie programu a za získavanie, pridelenie a monitorovanie finančného príspevku EÚ.

Uvedené rozhodnutie (ďalej „rozhodnutie o Eurostars“) sa zakladá na článku 185 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (predtým článok 169 Zmluvy o ES), ktorý pri vykonávaní viacročného rámcového programu umožňuje koordinovať vnútroštátne výskumné programy prostredníctvom procesu dobrovoľnej integrácie medzi členskými štátmi, ktorý zahŕňa vedecké, riadiace a finančné hľadiská.

Parlament a Rada v rozhodnutí o Eurostars osobitne poukazujú na význam malých a stredných podnikov pre rast a konkurencieschopnosť Európy, na potrebu členských štátov a Komisie zlepšiť účinnosť a komplementárnosť vnútroštátnych a európskych programov podpory pre MSP⁶, na dôležitosť podpory priemyselných inovácií (vrátane väzieb s iniciatívou Eureka, najmä so zreteľom na MSP) a na dôležitosť koordinácie vnútroštátnych programov pre rozvoj Európskeho výskumného priestoru.

¹ Program Eurostars pôvodne zahŕňal 26 členských štátov. Po pripojení Malty k Eurostars v októbri 2010 sa na ňom podieľajú všetky členské štáty EÚ.

² Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1982/2006/ES z 18. decembra 2006 o siedmom rámcovom programe Európskeho spoločenstva v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonstračných činností (2007 – 2013) (Ú. v. EÚ L 412, 30.12.2006, s. 1). Pridružené krajiny sú Chorvátsko, Island, Izrael, Nórsko, Švajčiarsko a Turecko.

³ Iniciatíva EUREKA vznikla na konferencii ministrov 17 krajín a členov Komisie Európskych spoločenstiev, ktorí sa stretli v Paríži 17. júla 1985.

⁴ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 743/2008/ES z 9. júla 2008 o účasti Spoločenstva na programe výskumu a vývoja uskutočňovanom niekoľkými členskými štátmi, ktorý je zameraný na podporu výskumu a vývoja vykonávaného malými a strednými podnikmi (Ú. v. EÚ L 201, 30.7.2008, s. 58).

⁵ Príspevok EÚ je z rozpočtu siedmeho rámcového programu pridelený na „Výskum v prospech malých a stredných podnikov“ v osobitnom programe „Kapacity“.

⁶ Závery Rady, 25. – 26. november 2004.

Komisia vo svojom nedávnom oznámení o hlavnej iniciatíve stratégie Únia inovácií⁷, ktoré bolo prijaté v súvislosti s novou stratégiou rastu EÚ „Európa 2020“⁸, potvrdila dôležitosť MSP, najmä podnikov s vysokým rastovým potenciálom, ktoré sú schopné ľahko premeniť výsledky na nové výrobky a služby. Tieto podniky sú základným pilierom európskeho hospodárstva a významne prispievajú k jeho konkurencieschopnosti a rastu. Prijal sa jednoznačný záväzok vytvoriť programy EÚ pre výskum a inovácie, pričom malým a stredným podnikom sa zaistí jednoduchý prístup k týmto programom a výraznejšie zapojenie do nich. V záujme dosiahnutia tohto cieľa je podľa názoru Komisie potrebné naďalej využívať partnerstvá s agentúrami členských štátov, vychádzajúc najmä zo skúseností iniciatívy Eureka-Eurostars.

Európska rada sa dôrazne prihovárala za racionalizáciu nástrojov EÚ na financovanie výskumu a inovácií vrátane nástrojov pre MSP⁹. Súčasnú európsku prostredie na podporu MSP je veľmi rôznorodé a Európska komisia prehodnocuje celkovú koncepciu. Uznávajúc dôležitosť MSP pri rozvoji inovácií v Európskej únii, Európska rada vyzvala Komisiu, aby preskúmala uskutočniteľnosť programu inovácií a výskumu v malých podnikoch (*Small Business Innovation Research*) v rámci všeobecného posúdenia, ktorého cieľ je uspokojiť potreby rýchlo rastúcich inováčných spoločností prostredníctvom trhovo orientovaného prístupu.

V preskúmaní rozpočtu¹⁰ sa navrhlo, aby sa celý rozsah nástrojov EÚ pre výskumné a inováčné práce fungoval spolu so spoločným strategickým rámcom financovania výskumu a inovácií¹¹, čo je koncepcia, ktorú podporila Európska rada s cieľom zlepšiť efektívnosť financovania výskumu a inovácií na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ a ktorá umožňuje hladké financovanie v celom systéme inovácií a racionalizáciu nástrojov s vylúčením možných duplicit.

Podľa rozhodnutia o Eurostars sa po dvoch rokoch od začiatku programu musí vykonať priebežné hodnotenie. Toto hodnotenie vykonala skupina nezávislých odborných znalcov (ďalej len „skupina“), ktorej predsedala pani Laperrouze, bývalá poslankyňa Európskeho parlamentu a podpredsedníčka ITRE (Výbor pre priemysel, výskum a energetiku).

Na základe rozsiahlej dokumentácie, prípadových štúdií, správ o krajinách a rozhovorov s MSP a so zainteresovanými stranami poskytla správa z priebežného hodnotenia (ďalej „správa“) analýzu hlavných stránok programu Eurostars (operačných a strategických) a odporúčania do blízkej i vzdialenejšej budúcnosti. Skupina sa sústredila najmä na pokrok so zreteľom na hlavné ciele programu Eurostars v oblasti podpory MSP, ktoré vykonávajú výskum a vývoj, a na zosúladovanie a synchronizáciu vnútroštátnych výskumných a inováčných programov.

V predloženej správe sú uvedené názory Komisie na hlavné odporúčania, ktoré navrhli odborní znalci.

⁷ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov zo 6. 10. 2010 „Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 Únia inovácií“, KOM(2010)546 v konečnom znení.

⁸ Oznámenie Komisie z 3.3.2010 „Európa 2020“ Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“ (KOM(2010) 2020 v konečnom znení).

⁹ Závery Európskej rady zo 4. februára 2011.

¹⁰ „Preskúmanie rozpočtu EÚ“ – KOM(2010) 700.

¹¹ Zelená kniha „Od výziev k príležitostiam: Vytváranie spoločného strategického rámca financovania výskumu a inovácií EÚ“ KOM(2011) 48.

2. PRIEBEŽNÉ HODNOTENIE VYKONANÉ SKUPINOU NEZÁVISLÝCH ODBORNÝCH ZNALCOV: POSTREHY KOMISIE

V súlade s článkom 13.2 rozhodnutia o Eurostars by sa priebežné hodnotenie malo vzťahovať na dosiahnutý pokrok pri plnení cieľov ustanovených v prílohe 1 k rozhodnutiu o Eurostars; obsahovať odporúčania najvhodnejších spôsobov pre ďalšie skvalitňovanie vedeckej, riadiacej a finančnej integrácie, posúdiť možnosť prístupu MSP, ktoré vykonávajú výskum a vývoj, k spoločnému programu Eurostars, a posúdiť kvalitu a efektívnosť jeho vykonávania.

Správa skupiny obsahovala všetky tieto hľadiská a poskytla významné množstvo skutočností, pripomienok a odporúčaní. Komisia pokladá celú správu¹² za neoddeliteľnú súčasť priebežného hodnotenia ustanoveného článkom 13.2. Komisia preto v nasledujúcich pododsekoch zvýrazní iba najdôležitejšie zistenia/odporúčania, ktoré sa týkajú ďalšieho smerovania, a na tie sústreďí svoje postrehy.

2.1. Pokrok programu Eurostars so zreteľom na jeho ciele

2.1.1. Potreba programu Eurostars

Skupina konštatovala, že v súlade s hlavným cieľom uvedeným v prílohe 1 k rozhodnutiu o Eurostars, je oslovená cieľová skupina európskych MSP, ktoré vykonávajú výskum a vývoj a že táto skupina zabezpečuje z hľadiska dopytu udržateľnú špecializáciu. Zdá sa, že tento program so svojou odlišiteľnou kombináciou vlastností sa zaoberá skutočnými potrebami MSP vykonávajúcich výskum a vývoj a viedol k vysokému počtu žiadostí, pričom počet kvalifikovaných projektov presahoval výšku pôvodne pridelených rozpočtových prostriedkov. Skupina sa domnieva, že dopyt po medzinárodnej spolupráci MSP v oblasti výskumu a vývoja pravdepodobne rásť, pretože koncepcia otvorenej inovácie sa rýchlo stáva bežnou praxou a je uznaná dôležitosť výskumu a vývoja pre výkonnosť MSP. Skupina preto odporúča, aby *program Eurostars pokračoval aj po roku 2013* a aby v ďalšom vydaní programu Eurostars Komisia pripravila návrh na zvýšenie rozpočtu s použitím doložiek o pružnosti s cieľom reagovať na rastúci dopyt.

Komisia víta výrazný záujem MSP o program Eurostars. Bude dôležité zistiť, či sa táto úroveň dopytu zachová a či krajiny zapojené do programu Eurostars dokážu tento dopyt uspokojiť. Okrem toho v súčasnosti sa väčšina zúčastnených MSP už zapojila do medzinárodného výskumu, ako je vysvetlené v kapitole 2.3. Bolo by treba preskúmať, či v prípade týchto podnikov ide o zamýšľanú cieľovú skupinu. Rozhovory o budúcich dotáciách z rozpočtu na program Eurostars by mali prebiehať so zreteľom na budúci vývoj tohto programu a napokon aj v celkovom kontexte budúceho spoločného strategického rámca pre financovanie výskumu a inovácií a v kontexte záverov Európskej rady zo 4. februára 2011.

2.1.2. Socio-ekonomický vplyv programu Eurostars

Program Eurostars je pomerne mladý, preto sa doteraz dokončilo iba niekoľko projektov. Ako skupina uznáva, kvalitatívne hodnotenie vplyvu prostredníctvom meraní doplnkového charakteru projektov (doplnkovosť vstupov, výstupov, správania) je veľmi ťažké, keď chýbajú konkrétne údaje, z ktorých väčšina sa má zhromažďovať na konci projektu.

¹² Správa uverejnená na adrese http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7-evidence pod „Other FP7 Panel Evaluations“

Na presný odhad doplnkovosti sa musia použiť vhodné metódy a na to sú potrebné konkrétne údaje, ktoré skupina uviedla vo svojich odporúčaní a ktoré má zhromaždiť sekretariát iniciatívy Eureka a vnútroštátne financujúce orgány.

Komisia víta odporúčania o ukazovateľoch vplyvu a o potrebných údajoch, čo by mohlo viesť k lepšiemu posúdeniu vplyvu projektov, ktoré vytvára program Eurostars. Komisia nabáda sekretariát iniciatívy Eureka, aby vypracoval tieto ukazovatele a údaje zhromaždil, ale bez toho, aby v súvislosti s podávaním správ príliš zaťažil MSP. Komisia ich zohľadní pri konečnom hodnotení, ktoré sa podľa rozhodnutia o Eurostars uskutoční v roku 2013. V tom čase bude rozhodujúce, aby sa dospelo ku komplexnému pochopeniu vplyvu programu Eurostars na podnikateľskú činnosť zúčastnených MSP.

2.1.3. *Financovanie oprávnených projektov*

Pokiaľ ide o zdroje programu Eurostars na obdobie do roku 2013, skupina konštatovala, že finančné prostriedky, ktoré je k dispozícii pre každú výzvu, nie sú dostatočné na financovanie všetkých projektov, ktoré dosiahli prahové hodnoty pri hodnotení. Skupina odporúča *Európskej komisii a členským štátom, aby poskytli dostatok finančných prostriedkov s cieľom umožniť financovanie väčšieho počtu projektov, ktoré splnili hodnotiace kritéria programu Eurostars.*

Komisia súhlasí s týmto odporúčaním, pokiaľ sa tým umožní financovanie všetkých najlepších projektov podľa zásady „spoločného fondu“. V rozhodnutí o Eurostars sa uvádza, že „pridelovanie finančných prostriedkov z príspevku Spoločenstva a národných rozpočtov vyčlenených na vybrané projekty Eurostars sa riadi poradím v klasifikačnom zozname“. Vzhľadom na spôsob fungovania súčasného (necentralizovaného) modelu financovania sa však zdá nepravdepodobné, že by zvýšenie rozpočtu viedlo k ekvivalentnému zvýšeniu počtu financovaných projektov. To sa dá dosiahnuť iba vtedy, keď krajiny, ktoré sa podieľajú na programe Eurostars, vytvoria dostatočnú rezervu na financovanie všetkých najlepšie hodnotených projektov. Okrem toho Komisia konštatuje, že z aktuálnych údajov o finančných prostriedkoch skutočne vyčlenených vnútroštátnymi financujúcimi subjektmi vyplýva, že doteraz sa použila iba skromná časť rozpočtu. *Zohľadniť sa musia aj úvahy o vplyve súčasnej finančnej krízy na dostupnosť financovania v mnohých členských štátoch.*

Komisia preto navrhuje vziať do úvahy alternatívne riešenia, napríklad sprísniť kritériá hodnotenia projektov, ako to navrhla skupina, alebo prerozdeliť rozpočtové prostriedky z budúcich výzev na súčasné výzvy s možnosťou každý rok presunúť nevyčerpané prostriedky do nasledujúceho roka.

2.2. **Ďalšie posilnenie vedeckej, riadiacej a finančnej integrácie**

Skupina konštatovala, že z koncepčného hľadiska program Eurostars predstavuje ustanovením hlavných orgánov a postupov uvedených v rozhodnutí dobrú úroveň integrácie vnútroštátnych programov vo všetkých troch oblastiach (vedeckej, riadiacej a finančnej).

Na dosiahnutie požadovanej úrovne integrácie na úrovni vykonávania však ešte treba vykonať ďalšie zlepšenia, najmä v týchto oblastiach: harmonizácia vnútroštátnych mier financovania a pravidiel financovania, synchronizácia a skrátenie lehôt na uzatvorenie zmluvy a

harmonizácia postupov predkladania správ. Týmto stránkami, ktoré sa viac týkajú vykonávacích/operatívnych stránok programu Eurostars, sa zaoberá bod 2.4.

Skupina odporúča zaoberať sa týmito dôležitými otázkami pomocou vytvorenia *plánu realizácie s merateľnými milníkmi*, aby sa uľahčilo monitorovanie a vykonávanie *integračného procesu*, a pomocou založenia *stálej pracovnej skupiny na výmenu osvedčených postupov*.

V záujme ďalšieho zrýchlenia integračného procesu Komisia súhlasí s odporúčaniami skupiny. *Komisia vyzýva krajiny programu Eurostars, aby prihliadali na integračný cieľ spoločného programu Eurostars lepšou harmonizáciou a zjednodušením pravidiel týkajúcich sa oprávnenosti financovania a zosúladením postupov financovania a vyplácania finančných prostriedkov.*

Skupina okrem toho zistila a pripomienkovala ďalšie „oblasti na zlepšenie“ (pozri ďalej v texte), ktoré Komisia považuje za podstatné pre úplnú a dlhodobú úspešnosť programu, čo je samotným jadrom konštrukcie programu Eurostars.

2.2.1. Dodržiavanie pravidiel programu Eurostars: spoločné kritériá oprávnenosti a podpísané dvojstranné dohody

Skupina bez toho, aby skupina uvádzala k jednotlivým krajinám, zdôrazňuje, že *kritériá oprávnenosti v programe Eurostars by sa mali všestranne uplatňovať vo všetkých zúčastnených krajinách. Žiadnej krajine by sa nemalo umožniť ukladať podmienky oprávnenosti, ktoré presahujú rámec kritérií oprávnenosti uvedených v programe Eurostars. Skupina takisto odporúča, aby dvojstranné dohody so sekretariátom iniciatívy Eureka podpísali všetky vnútroštátne financujúce orgány*¹³.

Komisia v plnej miere schvaľuje toto odporúčanie pre sekretariát Eureka a krajiny programu Eurostars. Prioritou je dokončiť proces podpisovania zostávajúcich dvojstranných dohôd. Malo by sa zaistiť, aby kritériá oprávnenosti programu Eurostars boli nevyhnutnou a dostatočnou podmienkou pre každý zúčastnený projekt, ktorý sa má financovať v ktorejkoľvek zúčastnenej krajine. Na úplné odblokovanie vysokého potenciálu tohto programu je rozhodujúce dodržiavať pravidlá programu Eurostars, čím sa posilňuje jeho dlhodobá dôveryhodnosť a uľahčuje integračný proces. V rozhodnutí o Eurostars sa predpokladá, že pri financovaní vybratých projektov sa v klasifikačnom zozname bude v stanovenom poradí dodržiavať spoločný súbor kritérií a spoločný súbor pravidiel. Komisia zdôrazňuje, že v záujme dlhodobej úspešnosti programu je potrebné plne rešpektovať tento záväzok.

2.2.2. „Virtuálny spoločný fond“

V rámci Eurostars sa začal program založený na modeli financovania „virtuálny spoločný fond“, čo znamená, že krajiny a regióny platia za svojich vlastných účastníkov, pričom uplatňujú existujúce vnútroštátne pravidlá a zásadu „primeranej návratnosti“. Podľa dohody o delegovaní by však sekretariát mal konkrétne opatrenia na dosiahnutie pokroku v „skutočnom spoločnom fonde“ navrhovať v strednodobom horizonte ako súčasť procesu finančnej integrácie.

¹³ Sedem dvojstranných dohôd zatiaľ nie je podpísaných.

Skupina sa domnieva, že virtuálny spoločný fond je pri financovaní činností v rámci programu Eurostars správnu organizačnou zásadou. Takisto však konštatovala, že ak jedna zúčastnená krajina prekročí vyčlenený rozpočet, môže to nepriaznivo ovplyvniť všetky následné projekty zúčastnených krajín, ktoré požadujú financovanie od tejto krajiny.

Skupina odporúča, aby program Eurostars bol naďalej organizovaný podľa zásady „virtuálneho spoločného fondu“. Takisto sa však odporúča, aby spoločný program Eurostars experimentoval s prístupom spočívajúcim v pridelení 10 % z celkových vyčlenených finančných prostriedkov do „skutočného spoločného fondu“, ktorý by sa použil na financovanie projektov s vysokým hodnotením, v prípade ktorých existuje riziko, že nezískajú finančné prostriedky v dôsledku komplikácií na vnútroštátnej úrovni.

Komisia uznáva prednosti „virtuálneho spoločného fondu“ v tomto štádiu programu Eurostars. Obáva sa však, že ďalšie uplatňovanie „virtuálneho spoločného fondu“ ako modelu financovania by v závislosti od dostupnosti vnútroštátneho financovania mohlo viesť k nevyváženým rozdielom v miere úspešnosti medzi krajinami Eurostars, zatiaľ čo tento program by mal slúžiť na zaručenie „rovnosti príležitostí“ pre MSP vo všetkých krajinách a v plnej miere sa opierať o zásadu špičkovej kvality.

Ako sa už zreteľne konštatovalo pri príležitosti prijatia spoločného programu výskumu a vývoja v regióne Baltického mora (ďalej len „BONUS“) na základe článku 185 ZFEÚ (predtým článok 169 Zmluvy o ES), „skutočný spoločný fond“, i keď nepredstavuje cieľ, je jedným z prostriedkov na zaručenie špičkovej kvality a finančným záväzkom členských štátov pre všetky iniciatívy súvisiace s cezhraničným financovaním a spoluprácou, ktorá je aj naďalej bytostne dôležitá na dosiahnutie pokroku pri realizácii Európskeho výskumného priestoru.

Komisia preto súhlasí s odporúčaním vyskúšať túto koncepciu čiastočného „skutočného spoločného fondu“ do roku 2013. Komisia vyzýva sekretariát iniciatívy Eureka, aby na ten istý účel navrhol ďalšie súvisiace opatrenia. To je v súlade so zásadou, ktorá sa vyžaduje od každej iniciatívy členských štátov podľa článku 185, t. j. plný záväzok – finančný aj politický, a je nevyhnutnou podmienkou na získanie európskych finančných prostriedkov.

2.3. Schopnosť malých a stredných podnikov vykonávajúcich výskum a vývoj získať prístup k programu Eurostars

Na základe dôkladnej analýzy, najmä s použitím prieskumu subjektov registrovaných v programe Eurostars¹⁴ a údajov z prieskumu inovácií v Spoločenstve¹⁵, skupina dospela k záveru, že program Eurostars je ľahko prístupný a jeho predpisy sú pre uchádzačov ľahko zrozumiteľné, náklady na podanie žiadosti sú primerané a dostupné nástroje sa ľahko používajú.

Zdá sa, že tento program je prítiažlivý hlavne pre MSP, ktoré sú už zapojené do medzinárodnej spolupráce. *Keďže sa zdá, že program má veľký potenciál na uľahčenie medzinárodnej spolupráce vo výskume a vývoji, a to s využitím predchádzajúcich skúseností,*

¹⁴ Sekretariát iniciatívy Eureka začal v máji 2010 prieskum subjektov registrovaných v programe Eurostars, ktorý zahŕňal 3 182 registrovaných subjektov medzi uzávierkou 1 a uzávierkou 3. Odpovedalo 442 registrovaných subjektov. Výsledky prieskumu sa poskytli skupine odborníkov.

¹⁵ Skupina použila rôzne vlny prieskumu inovácií v Spoločenstve.

existuje málo dôkazov o nových vzťahoch, a teda jeho vplyv na vytváranie nových partnerstiev je obmedzený.

Skupina odporúča, aby sa sekretariát iniciatívy Eureka a koordinátori vnútroštátnych programov Eureka usilovali do roku 2013 o zvýšenie záujmu MSP, ktoré nemajú predchádzajúce medzinárodné väzby.

Komisia súhlasí s týmto odporúčaním a domnieva sa, že program Eurostars má podľa očakávaní dopĺňať príležitosti, ktoré ponúkajú malým a stredným podnikom súčasné nástroje pri vykonávaní medzinárodného výskumu, a že zásada transparentnosti je kľúčom k úspešnému vplyvu tohto programu a mala by sa v plnej miere rešpektovať.

Komisia vyzýva sekretariát iniciatívy Eureka a účastnícke krajiny programu Eurostars na riešenie tohto problému a na hľadanie spôsobov na vzbudenie záujmu nových MSP, a to zlepšením prístupnosti a transparentnosti programu. V budúcnosti by sa prvoradá pozornosť mala venovať skôr oslošovaniu MSP s požadovaným profilom, než zvyšovaniu počtu účastníckych MSP.

Komisia sa bude usilovať zjednodušiť spoluprácu a vytvárať synergie s inými iniciatívami EÚ slúžiacimi na podporu zosieťovania potenciálnych predkladateľov projektov, vrátane MSP, ktoré sú v medzinárodnom výskume nové.

2.4. Kvalita a efektívnosť vykonávania programu Eurostars

Ako sa predpokladá v režime nepriameho centrálného riadenia, sekretariát iniciatívy Eureka činný ako špecializovaná vykonávacia štruktúra je plne zodpovedný za riadenie a operačnú/finančnú realizáciu programu Eurostars. Vo svojej analýze rôznych činností pri vykonávaní programu (výzvy, hodnotenie, financovanie, riadenie projektu, monitorovanie) skupina zistila, že proces prebieha pomerne hladko. Určila však niektoré oblasti na zlepšenie, najmä v súvislosti s procesom hodnotenia: skupina zistila zjavnú zložitosť po prvé v pridelovaní vnútroštátnych finančných prostriedkov projektom a po druhé v uzatváraní zmlúv medzi úspešnými uchádzačmi a vnútroštátnymi financujúcimi orgánmi.

2.4.1. Proces centrálného hodnotenia

Hodnotenie sa vykonáva podľa postupu pozostávajúceho z dvoch krokov: najprv posúdenie zo strany technických expertov a potom druhé posúdenie nezávislou hodnotiacou komisiou, ktorá takisto hodnotením určí celkové poradie návrhov.

Pokiaľ ide o technických expertov, skupina odporúča, aby sekretariát iniciatívy Eureka vykonal kroky potrebné na to, aby sa do konca roka 2013 *zvýšil počet týchto expertov, ale pod podmienkou zachovania vysokej úrovne odbornosti a väčšej vyváženosti technickej odbornosti a odbornej znalosti trhu v rámci tejto skupiny expertov, vrátane vyváženejšieho geografického zastúpenia expertov zo všetkých zúčastnených krajín.*

Pokiaľ ide o nezávislú hodnotiacu komisiu, skupina odporúča, *aby sa členom nezávislej hodnotiacej komisie poskytlo viac času na vykonanie podrobnejšej analýzy návrhov, ktorých poradie sa má hodnotením určiť, a uchádzačom s projektmi a technickým expertom by sa mala poskytovať presnejšia a systematickejšia spätná väzba.*

Ako sa v správe správne zdôrazňuje, úspešnosť programu Eurostars závisí od dôveryhodnosti celého hodnotiaceho procesu. Vzhľadom na to sú osobitne významné tri stránky hodnotiaceho procesu: nestrannosť, kvalita a včasnosť.

Komisia v plnej miere súhlasí s uvedenými odporúčaniami. Predovšetkým experti musia mať potrebné odborné znalosti, aby dokázali posúdiť socio-ekonomický vplyv projektov, ktorý je jedným z rozlišujúcich znakov programu Eurostars.

Komisia pripomína, že transparentnosť celého procesu je kľúčová zásada, na ktorej sa zakladá rozhodovanie v programe Eurostars. Preto v plnej miere súhlasí s požiadavkou skupiny zlepšiť kvalitu spätnej väzby, ktorú hodnotitelia poskytujú uchádzačom.

Komisia nabáda sekretariát iniciatívy Eureka, aby podnikol nevyhnutné kroky na zlepšenie kvality hodnotení, počnúc náborom a výberom expertov, napríklad pomocou používateľsky lepšieho prepojenia na nástroj podávania žiadostí o vymenovanie za experta v programe Eurostars na verejne prístupnej webovej lokalite programu Eurostars a pomocou mobilizácie koordinátorov vnútroštátnych programov iniciatívy Eureka na účel splnenia týchto úloh.

2.4.2. Decentralizované financovanie – lehota na uzatvorenie zmlúv

Druhý súbor operačných odporúčaní, ktoré sa majú vykonať do roku 2013, sa týka procesu financovania, v ktorom sa vnútroštátna úroveň stáva hlavným aktérom. Skupina zistila, že pokiaľ ide o proces realizácie, medzi jednotlivými krajinami sú pomerne veľké rozdiely. Pre program Eurostars je dôležité, aby sa dosiahla vysoká úroveň harmonizácie medzi krajinami s cieľom dospieť k jednotnej operačnej výkonnosti a vyššej celkovej efektívnosti programu. Keď sa vyberie návrh na financovanie, začne sa fáza rokovaní medzi uchádzačom a vnútroštátnym financujúcim orgánom. Skupina zistila, že táto fáza je najzložitejšia.

Skupina sa domnieva, že *skrátene lehoty na uzatvorenie zmlúv* (vymedzuje sa ako čas medzi podacou lehotou a dátumom podpísania dohody o grante) *by malo zostať jednou z hlavných priorít pre všetky zúčastnené strany programu Eurostars a od účastníckych krajín sa vyžaduje, aby zaviedli potrebné opatrenia.*

Skupina takisto navrhuje možné kroky na skrátenie lehoty na uzatvorenie zmlúv: *skoršie finančné posúdenie na vnútroštátnej úrovni; sekretariát má monitorovať a konzultovať s „pomalšími“ krajinami; spoločné a prísnejšie lehoty na podpísanie dohody o konzorciu a dohody o grante.*

Komisia súhlasí s uvedenými odporúčaniami a nabáda účastnícke krajiny programu Eurostars, aby čo najviac urýchlili procesy vo vnútroštátnych správnych orgánoch. Cieľ, ktorý sa predpokladá v dohode o delegovaní¹⁶ medzi Európskou komisiou a sekretariátom iniciatívy Eureka, je do polčasu programu podpísať individuálne dohody o grante s účastníkmi projektu najneskôr do 6 mesiacov od uplynutia podacej lehoty. Komisia v plnej miere súhlasí s názorom skupiny a nabáda sekretariát, aby pokračoval v monitorovaní lehoty do uzatvorenia zmlúv a v určovaní osvedčených postupov.

¹⁶ Dohoda o delegovaní v spoločnom programe Eurostars (30-CE-0270684/00-14) z 19. 6. 2009 medzi Európskou komisiou a sekretariátom iniciatívy Eureka AISBL.

3. ZÁVERY

Program Eurostars preukázal v prvých rokoch svojej existencie dobrý potenciál ako program, ktorý je zaujímavý pre MSP vykonávajúce výskum a vývoj, a podporuje ich pri inováciách. Komisia bude preto naďalej podľa plánu podporovať súčasný program do roku 2013.

Operačná výkonnosť programu, ktorý sa začal v roku 2008, sa musí ešte zlepšiť. V tomto zmysle je najdôležitejším meradlom úspešnosti výrazné skrátenie lehoty na uzatvorenie zmluvy.

Zo širšieho hľadiska treba posilniť integračný proces vnútroštátnych účastníckych programov. Sekretariát iniciatívy Eureka a účastnícke krajiny programu Eurostars by preto mali zvýšiť svoje úsilie o urýchlenie harmonizácie vnútroštátnych predpisov pri plnom rešpektovaní spoločných kritérií oprávnenosti a hodnotiacich kritérií a postupov programu Eurostars.

A na záver, Komisia sa bude aktívne zapájať do rozhovorov o možnosti nadviazať na súčasný program Eurostars v rámci budúceho programového obdobia, ale bez narušenia prípravy spoločného strategického rámca na financovanie výskumu a inovácií a viacročného finančného rámca EÚ, so zohľadnením širších politických súvislostí hlavnej iniciatívy Inovácie v Únii a záverov Európskej rady zo 4. februára 2011.